СВЕОБШТЕ ЮГОСЛАВЕНСКЕ И СЕРБСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ.

Новине наше излазе сваке седмице трипутъ а С. Нар. Листъ по еданпутъ.

Пренумерирати се може на свак. ц. к. Пошти съ ол год цѣномъ 6 фор. 30 сребра

ЧИСЛ. 46. ПЕШТА, Неделя 16. Мая ГОД XI. — 1848.

Позоріе света навлачи ми тугу на срдце, да србски родъ найвише сбогъ своє вѣрности пропада. Найстрашнія найгрознія су места иѣму и у миру и у рату наменута, алъ є вѣранъ па невѣре учинити неће. О дични роде, поносе васцѣлога людства, Богъ ће теби помоћи, коме си се завѣріо, да ћешъ заповѣди нѣгове точно извршавати. Немой правде погазити, негледай на проклети светъ, кой те гниви и мучи, необзирући се ни на Бога ни на правду. Нѣга пушка Божія неће промашити, да се самъ своимъ ранама заязи, само се Роде сладки мужай, єръ си ми ти оруће Бога свемогућегъ. Нигда вѣрность непогази, осимъ спрамъ невѣрни, а сузе твоє пека сяйна помисао на свободу умекша, кою ће ти оне донети. Далеко буди одъ Србина, да се и коме освети, то Богъ неће. Србину є рекао би суђено, да безъ робства и у найвећой своіой добродѣтели, у найсветліимъ заслугама, у найжаркіемъ одушевленію за благо отечества, свободно дисати неможе. Онамо гину эдни, овамо у опасности конечне пропасти стоє други; у заслугама су први, у уживаню праава свагда последньи; тежка се Алпъ на прси моє наслоніо, савъ ме є светъ чиними се претискао. Єдина ме мисо тѣши, да ће Србски родъ, ако и пропадне, (коє отврати Боже силни!) за правду, као славанъ родъ пропасти. Ланце робства неће му више живомъ зайста нико наметнути! Крѣпка є мишца у Србина, срдце му є юначко, образъ му є свуда свѣталъ!! Живили дуго браћо драга, живило 200 миліона Славена! —Ештанацъ.

Управо како валя за саданѣ време.

Безсмртній Србскій Просвѣтитель Досітей овако є своєму любамнику говоріо и савѣтовао у Буквици подъ писменомъ Н.

Не може око виђети оно, што є у оку; ма пошто тко другій извади му трунъ, тадай га види: тако не може човекъ познати савршено овій свѣтъ, догоћъ не изиће изъ нѣга. Сви люди сами себе вараю; зашто свакъ себе одвећъ люби; поради тога когоћъ што и мисли, и говори и твори, оно му є мило, оно штима. Да зна ћукъ — сова — каква є нѣгова пѣсна, не би по сву ноћъ чиніо: „ћу, ћу!“ ма онъ сирома мисли, да лѣпше поє него славуй. Много є разуманъ оній чловекь, коій самога себе и своє рѣчи, и своє после разсуждава више него икога другога. Ходећи чловекъ путемъ, ако добро не зна путъ, не стидисе упитати и простака, и чобанина, и горега одъ себе. Хотећи чловекъ да излѣчи рану, не тражи лѣкара стара или богата, него онога, коій найболѣ умѣ лѣчити. Боля є и изъ древне чаше и тиквене чиста вода и добра, него изъ позлаћене, мутна и ружна. Ни у чему дакле Брате! себи не праштай. Ура — сахатъ — кадъ звони и управъ каже часове, сви є слушаю; ако ли є покварена, нитко за нѣзино звечанѣ не мари. И ти немой марити за рѣчъ, коя не валя, ако є и великій чловекъ рече; а добру поштимай и послушай, ако ћешь и одъ папагаля чути. Кадъ є блатно и клизавъ путъ, пасланясе чловекъ на штапъ; ма савршено не уздасе у штапъ, него се чува; тако и ти много размишлявай, што ћешь говорити, ма немой се никадъ слободити и у своє рѣчи уздати; зашто, ако паднешъ, когоћъ види насміяће ти се. Срдце наше есть како єдна башча; не може у башчи ништа лѣпо нарастати, ако башчованъ не посіє, не оплѣви, не напои. Буди брате! мударъ башчованъ; ако видишъ, да каква дивія трава изникне, или трнѣ, изчупай одъ кореня, избаци. Не радуєсе башчованъ гледаюћи садове дрвне накићене лѣпимъ лишћемъ, ако му не раћаю плодъ. Коя користь одъ лозе винове, ако не раћа гроздіє? Тако не валя се поносити само съ лѣпимъ рѣчма, безъ добри дѣла. Не има горега чловека надъ онимъ, коій право уме говорити, а криво чинити, найманитіи є онай, коій би радъ, да га люди поштую, а ради оно, съ чимъ ће се онепоштенити.

Хорватской и Славенской браћи!

(Продуженіе и заключеніе.)

Ако Унгарски министеріумъ, у комъ є, као што се изъ свега поступаня поменути радикалаца види, низвргнута аустрійска бирократія, поддъ уставномъ формомъ сакривена, у комъ ће се далѣ место аристократіє унгарскогъ благородства, (коє є садъ, као што се чини, изчезлоо), аристократія мађарштине угньиздити — (читаймо само претресанія дослѣдногa Кошута сверху донешени предложенія о законима граадомећски муниципія, Сеченѣве мисли, Неоградска предложенія и одгговоръ одъ Мадараша) ако велимъ унгарски тай министеріумъ, нашу досадъ за себе одлючену землю, сматраюћи є као неки већемъ тѣллу принадлежећи комадъ, Ерделско-Унгарскимъ градомећама, (коє ће се текъ основати имати), придода, ако места званична по Французскомъ образцу, и подъ изговоромъ средоточне системе, са Мађарима попуни, и съ тимъ народности нашой страннъ и душмански упливъ у средъ срдца наши народни ствари себи задобіє, може ли се онда, каж'то браћо, наша народность свободно развіяти? Неможе никако! — Затито смо ми готови, то одъ насъ одбити, и тога ради за обдржанѣ свецѣлости землѣ Саксонаца, као найглавніє Емство неепорабощенія наше народности и нашегъ муниципаллногъ живота, и тимъ за само сохраненіє ови наши блага, све и сва кидисати, и на свашта се отважити. Пререма се ми надамо, да ће са, — по таквомъ одъ Радикалаца хвалѣномъ образцу французке средоточне, садъ срушене системе са автократскимъ (самовластнимъ) министеріумомъ, кои є са изборомъ посланика тако знао управляти, да є већина посланика често оно, што є народньой вольи противно, предлагала, — поставлѣнимъ унгарскимъ мининистеріумомъ исто тако као и са французкимъ бити, но башъ зато оћћемо напредъ такавъ државни уставъ, кои ће сва четири главна народа: Мађаре, Славе, Нѣмце и Влассе у ньіовимъ праавама обдржати, и ова одъ свакогъ удрученія обезбѣдити, ми напредъ оћемо оно, што и нашъ земмлякъ Барићъ, предводитель влашкоуставне партає напредка оће и наддасе: да є Унгарска и Ердель, у коима є промисль Божій, четири велика народа наредіо, да заедно живе, т. є. 6 миліона Сербо Хорвата Славонаца, 4 миліона Мађара, 3 миліона Влаха, $1^1/_2$ миліона Нѣмаца,, да су велимъ Унгарска и Ердель позвати, ове четири народности у ньіовой цѣлости да обдрже, како до досадъ хиляду година, тако одсадъ до века, ми и то приидодаемо, да ми одъ народа мађарскогъ желимо и иштемо оно што многобройно заступлѣна три народа искати прааво имаю, сирѣчь, подпуну еднакость све четири народности: у езику, заступленію свободе, поддпуно еднако положеніє вѣрозакона тако, да у будуће небуде разговора о државномъ езику, и државной цркви, и да се земальски законни на сва четири езика сачине и народу обяве.

Кадъ три народа одъ четвртогъ у време поборства, за напредакъ изображенія и цивилизаціє само оно ишту, што є право и правично, то се и надати можемо, да ће правични заступници и државоуправительни, овомъ соединѣномъ и тимъ крѣпкомъ заktеваню внушити, и одобрити. Єръ ако се ове праведне желѣ не би испуниле, шта є онда нарравніє него, да они, коима су света ньина праава гажена или имъ путтемъ законодавнимъ нису дата, єданъ другомъ руку пружи и да свии сложно оно што нису измолити могли, одбране или задобію.

Онда ће текъ Унгарска бити велика и силна, кадъ нестане главногъ узрока унутарнѣгъ раздора и непріятельства, т. є. нестане удручавваня народньи класса, народности, вѣрозакона, — кадъ се обистини онаа велехвалѣна свобода и братство, коє само мудримъ, правичнимъ и еднакимъ праавоподаромъ свію државляна бити може. —

Изъ Кикинде Мая 18 огъ. — Полгартаршъ! єдне Ново-Садскеє рацке Новине являю, дає Чарновићева прокламація у Карловци спаалѣна; но не одобрава ово дѣло, явля да є Митрополитъ за Патріарха,, єданъ граничарскій полковникъ за Войводу извиканъ, но цело є само курякъ у овчиіой кожи. — У свему су петъ обешени, и само є ово резултатъ досадашнѣгъ Штатаріума, капуташи бунтовници и у-

частници понайвише свободни су. Као што говоре у Новомъ Саду зло куваю; но било истина илъ небило, да се противо насъ спремаю, болѣби било; да се у Будапешти налазеѣи се войници овамо пошлю, и то што пре; ербо кад се штогодъ догоди, доцнеѣе бити разположенія чинити, и. т. д. Мало ниже исти овай Г. Дописиватель искаюѣи одъ Учредника Марціюша совѣта овако се изражава; на вашъ совѣтъ чекаю они кои су свободу извоевати у станю били, и коеѣеду у станю бити отечество сачувати противъ попеченія едне фанатическе гомиле (овде се одъ Г. Дописивателя они полгартаршакъ разумеваю, чіи лебацъ онъ еде) коя е, шта подъ борбомъ за Народность разумева, гаданъ знакъ овде у Кикинди дала и. т. д.

Мислили Г. дописивателъ Antal Krüner да бисе Диштриктъ Кикиндскій опустошіо, ако би народъ нѣга и нѣму подобне као такове кои у собствено гньиздо, гди су се излегли и одранили, погане протерао. Заиста нека се тога небои: еръ можемо казати да би онда манѣ бунджія било кои, да би се уклюкали у службу, народъ буне, пакъ после кривицу на нѣга потвараю, и тако га подъ преки судъ подвергаваю. — Толи е заръ благодарностъ спрама онога народа, кои е такове люде у своя недра приміо, гди текъ места заузимаю роѣенимъ синовима свои србскій прадедова, кои су ту землю борѣи се са Турцима са собственомъ крвлю и тѣлесима гноили? — Заръ е то благодарность, гди при последной рештаураціи Магистратской гди живе до 60 хиляда Србала а едва 3 хиляде Римляна 3 чиновника Нѣмца сви 40 вотума добише? та моглису Србльи и са свои синови вальда и способніима одъ васъ та места заменути — какосте ви то Г. Дописивателю заборавили? Г. Кринеръ заиста лепо понятіе има о благодарности, кадъ се усудіо тай народъ, кои е нѣга у своіой колевци залюляо, оцаму и породицу одъ 40 година своимъ лебомъ рани, Фанатическомъ гомиломъ називати; и жалостнима догаѣайма Кикиндскимъ такову бою давати, аки би у ньима мрзостъ гоненія противъ Мађара и такови пришелаца као што е Г. Кринеръ лежала. — Та дае тако, онда неби народъ Србскій у Диштрикту Кикиндскомъ туѣине у службе свога Магистрата примао и намешѣао. — Кадъ е дакле Гдна Кринера копкало да штогодъ о Кикиндскимъ иступленіяма рекне; дае баремъ истину казао, сирѣчь; да су той несреѣи не народъ кои е добаръ, поштенъ, честитъ, и терпѣливъ, не онъ, него грдне и црне неправде гдикой Гдра у коима ѣе по свой прилици и Г. Дописиватель Марціуша неко участіе имати, кадъ му е яко до тога стало, да иште у помоѣъ Солдате противъ тако одъ нѣга назване Фанатическе гомиле и коя су неправде сиротой раи веѣъ додіяле биле. И ми опетъ можемо свакогъ уверити да и поредъ свегъ тога заиста не би до тогъ иступленія дошло, да нису и опетъ Гдри солдате на народъ кадъ никомъ никакова зла учинили нису, него се истомъ о еоби землѣ, кою су имъ Гдри лукаво обеѣали, совѣтовали, на юришъ изпослали. — Незнамъ едали се Г. Кринеръ на прски судъ насланя, кадъ изрикомъ ономъ народу чій лебацъ еде у очи прокати усуѣуе се. — Ми га опоминѣмо нека разсуди да е 1-во неблагодарность найружнія ляга карактеру човеческомъ. 2-о Да Народъ Србскій у Диштрикту, има доста зрелости разсужденія, и моралне якости, знаѣе показати кадъ стане Магистратъ изъ нова и изъ самогъ корена преображавати, и куколь одъ чистогъ зрна избацивати.

Еданъ Диштрикѣанинъ.

Изъ Пеште. — Овде се разнео гласъ, да су Новосаѣани постали мачіи музиканти, и да су съ ньоме почествовали онога родолюбца нашегъ, когъ смо ми овде на народню скупштину изаслали. Чуемо и то да е та мачія музика читавъ четвртъ сата траяла, и да се ту страшно пискало, звиждало, лупало, дрекало, кривило, урлало, букало; све по вольи и по вкусу, до излиха. Аранжери су музике мачіе врло паметни, отважни, мудри на танко воспитани люди, они знаду, да е труба свободе нешто и маука и дреке са собомъ донела, дакле напредъ браѣо па на таванъ у академію къ новосадскимъ у Србству првимъ овогъ рода художницима. Ніе шала, каква у томъ лежи честъ и слава, каква отличность за Новосаѣане у средини своіой видити такове музиканте и наслаждавати се милинама увораздируѣимъ; биѣе деца срѣна, коя се у томъ мачіемъ месецу роде, еръ такви мачкова и мачака нема ни у Япану. Какво особито почитаніе у той музики лежи особито спрама нашемъ овдашнѣмъ обштештву, и што е найвише и найглавніе, каква прсаолакшаваюѣа освета гдикои Несрба, кои су име, езикъ, и найпосле писмена променути хтели, па само нису могли одъ нашегъ родолюба успѣти. Одъ онога се доба, колико е нама познато повлачи злоѣа ньина на родолюбца, и можда и одъ пре, и гле, како добро памте, и допамтише докъ се неосветише. Такови би се можда опетъ за друго шта увреѣени и по више места нашло, а веѣъ се гдикои гласакъ ѣуковъ чуе, на политичномъ полю да е нашъ родолюбацъ іоштъ у први махъ появленія Србаля изаслатъ са іоштъ незнамъ кимъ, да мађарске интерессе съ тероризмомъ, у Србству подпомаже. Родолюбацъ нашъ, ни е се макао никудъ изъ Пеште, докъ га ніе овдашнѣ обштество за посланика изабрало, и онда е текъ и то одъ свію други посланика найпосле отишао, еръ е слабъ и болестанъ био. То Пештанци могу засведочити. Живіо намъ дакле онъ нашъ мили родолюбъ госп. Ѳ. Павловиѣъ! Живили и музиканти, али само нека окрену други гласъ, и оставе се мачіи г....а. —

М. Обрадъ.

Будимско-Пештански Вѣстникъ.

Нѣмачки Листъ „Der Ungar" слѣдуюѣе саобштава: „Зашто нешилю Чесси депутирпе (посланике) у Франкфуртъ? Само зато: што хоѣеду да едно величествено Славенско Царство установе, ербо мисле, да ѣе еданайстъ миліона! Аустрійски Славена, сложени са неколико Миліона Турски Славена доста яки бити, да побѣде Нѣмце и Мађаре. Скоримъ ѣе Чесси ако имъ све као досадъ за рукомъ поѣе, сасвимъ збацити маску; они само текъ очекую долазакъ будуѣегъ наслѣдника Ерцхерцога Франца Іосифа, пакъ ѣе ондашньи Славени после израдити са другима радикалцима, да Ерцхерцогъ Францъ Карлъ круну остави, и да на Царству захвали, а 19 година стари Мѣстозаступникъ у Чесской биѣе за Цара извиканъ; но премда е овай случайно у Прагу, и нѣгови га вѣрни Чесси одъ себе пустити неѣеду, мора ѣе Министери — наравно — тамо отиѣи, и неколико онакове депутаціа, као оне кое су одъ „почестне страже" (?!) праѣене, Грофу Стадіону недавно послате, доѣи, ако пакъ и друго што іоштъ нуждно буде, учиниѣе се. Пакъ гле, велико Славенско Царство ѣе, чимъ Славени у Унгаріи, Србіи, Молдавіи и Влашкой устану, одозго одъ самогъ младогъ Цара извикано бити"... и пр. и пр. — У вторникъ е држана велика народна Скупштина кодъ Музеума, у коіой е познати говорникъ Вашвари ясно представіо пропасть, коя отечеству прети и зато е позвао све отечественике да на олтаръ отечества жертве приносе у новцу, или у стварма кое ѣе ду се лако у новацъ преобратити. Све, и саме излишне украшае Црквене по примѣру великогъ Наполеона, преобратимо у новацъ а одъ звона — вели — ливаймо топове, ербо е ако е суѣено да пропаднемо, болѣ да нечуемо, како ѣе намъ звоно на укопъ звонити и пр. и пр. Досадъ су веѣъ много стотина хиляда фор. сребра само у готовомъ Новцу у Пешти скуплѣна! — Државни Саборъ држаѣе се 2-огъ Юліа п. р. о. г. у Пешти. — У вторникъ у вече стигао е на Пароброду Министеръ рата Г. Месарошъ. — Паробродъ кои е юче одозго дошао, донео вѣстъ, да е Царъ у Инсбруку но — болестанъ. — Министеръ Финанціе издао е еданъ плакатъ у комъ явля, да ѣе мо до 6 Неделя добити Мађарске Банке (Banknoten) одъ вредности 1 и 2 фор. сребра. Ове ѣе се моѣи кодъ Пештанске трговачке банке свагда за цванцитере изменути. — Текъ што су Мађари за свое Свештенике почели нешто говорити и у овай чинъ неке реформе уводити, таки е ово влашки Свештеникъ познати Папъ Жигмондъ употребіо; и тако га одсадъ може сваки видити, како по сокаци цигару пушеѣи у мркимъ краткимъ капуту, шаренимъ пруслуку, панталонама, и високимъ шеширу, са неколико Римокатолички свештеника овамо онамо шета се. Та онъ е званичникъ у министеріуму, пакъ може бити да зато ово чини?!? Чуйте браѣо Власи! чуйте и добро се промислите; погледайте у будуѣностъ, или што 'но веле мало далѣ одъ носа!!! — Овде е до данасъ веѣъ само у готовомъ Новцу еданъ Миліонъ фор. ср. сакуплѣно; осимъ сребрни и златни ствари коій вредностъ двапутъ толико износи, и то само у Пешти!! — Прекюче е отишао у Инсбрукъ Нѣг. Височ. Палатинъ и крал. мѣсто заступникъ Стефанъ къ Нѣгов. Величеству Цару, кои се тамо са породицомъ своіомъ бави. — Пре два дана приспѣо е овамо. Правит. Комесаръ П. Чарноевиѣъ. —

На наредбу просвѣштенія попечителя Бр. І. Етвешъ у 43. ч. ови Новина у смотренію нашегъ народногъ конгресса обявлѣну, слѣдуюѣи е Нѣг. Светость Г. Патріархъ Србски Нѣг. Височ. Надворнику Стефану на Србскомъ езику одговоръ послао: да е сирѣчъ народъ скупштину свою за Народній Соборъ прогласіо, а старе системе ону изродицу, одъ неколико лица саставлѣну, — то есть Соборъ 75 или 100 лица за свогъ Представника не признаваюѣи, за свагда укинуо; као што е и стара діета по новіемъ духу времена укинута: тако дакле да никаквогъ у томъ виду Собора бити неѣе.

8. Мая почетъ ѣе се рештаурація Ново-Садскогъ Магистрата.

У Панчеву држаѣе се ово дана обновленѣ местногъ суда; и увести ѣе се Србскій езикъ у званична дѣла.

4. Мая у ютру отишао е изъ Новогъ-Сада Државній Повѣреникъ Чарноевиѣъ.

Изъ Баната. — Гласъ е поузданъ, да е савъ народъ влашки у Ерделю, и Буковини, кои е у езуитска времена обманомъ пропаганде поуніятіо се био, опетъ у лоно православне вѣре наше, и пркве повратіо се, и савѣсть свою, еднако досада неспокойну, сасвимъ успокоіо. — Извѣстія смо добили, да е Савва Вуковиѣъ, поджупанъ темишварскога комитата, приміо вѣроисповѣданіе лутеранско.

Изъ Срѣмски Карловаца. — Услѣдъ побуне овдашнѣ издѣйствовано е, да се магистратски послови одъ 1. Новембра т. г. Србски одправляю. На резиденцій митрополітовой, на саборной цркви, на магистрату и на западной цркви Србски се баряци вію. Неправо тако звани „Шокци," т. е. Србльи западнѣ цркве сами су Митрополита молили, да имъ да видиме знаке ове заборавлѣне имъ народности, кое се свечано и учинило. Вредно е чути, шта е еданъ селякъ, своме пароху овде казао: „Ми ѣемо васъ попове съ батиномъ по глави, што неѣете да предводите народъ противу угнѣтателя наше народности; ви стекриви." На кое попъ уплашивши се рекне: богме неѣете, ербо кудгодъ ви поѣете, и ми ѣемо съ вама, само немойте батиномъ по глави.

Уредба за учителѣ.

1-о Да се Препарандія са Богословіомъ соедини; — и сваки свршившій Богословію одма ако е можно учительско званіе получи.

2-о Да Г. Епкпъ таковога Клирика, имао учительско званіе немао, после совршенія богословски наука найдалѣ за 3 године, ако се иначе добро влада безъ крайцаре заѣакони; и одма му за тимъ и Парохію вручи.

3 е Будуѣи да е учительско званіе трудно; — а и велике распре збогъ пѣнія у обштинама биваю; — тако да учитель у будуѣе само единой школи буде обвезанъ, а общество, нека себи узме и певца. —

4-о Да се учительска плаћа по размѣру душа и учеће се деце фікс опредѣли, и точно на месецъ издае.

5-о Да учителю ніе кућа на осовини; — т. е. да се сваку годину несели.

6 о Да се строго преко касаюћегъ се надлежателства заповѣди, да свако дете лети и зими, одъ 6. до 12, година у школу иде.

7-о Да се све школе у больи редъ доведу; — и надзирательи поставе, кои ће са нуждним штеденѣмъ учителя, одъ сваке компромисіе на школьски редъ пазити, а надлежной власти явити.

8-о Да се учитель по речи — и званію — у будуће као и другій званичникъ сматра, и да свештеникъ нема съ ньимъ пишта заповедати.

9-о Да свакій Клирікъ макаръ изъ кое дієцезе био, и макаръ гди богословію свршіо, у свакой епархій може свещеникомъ бити.

10-о Свакій находећисе безъ ухлѣблѣнія сирома клирікъ, да се одкудгодъ ухлѣби; — да не неби на срамоту рода, законъ изъ нужде променути морао. Народолюбъ.

Іосифъ Божіомъ Милости Архіепископъ *) Карловачкій и свега у Ц. К. Аустр. Державама Славено-Сербскога и Влашкога Народа Митрополитъ, Нѣгове Ц. К. и Ап. Величества дѣйствителній Тайній Совѣтникъ и проч.

Благовѣрнимъ и Боголюбивимъ Народнимъ Посланикомъ у Карловци 1. Мая 1848 на Совѣштаніе о Народнимъ потребама собранимъ Благодатъ, Милость и Миръ отъ свемогуштега Бога, а отъ Наше мѣрности отеческо сердечно цѣлованіе, и Архипастирскій Благословъ!

Славній Народе, мила по духу Чада, а по кр'ви Браћо моя!

Народній на западу Европейскомъ родившійсе Покретъ допрео е веѣъ и до нашега благословенога и милога Народа и Отечества. Сви Народи траже своя прироѣеня, обаче изгублена или отета праава, сви су се као изъ дубокога сна пробудили, спѣше, да! и стремесе са своимъ, силомъ, да изгублено нађу а отето отму. Праава свима Народомъ обшта есу: Народность, езикъ, Самосталность, Вѣра, Завичай, Слобода мислити, и мисли свое словомъ или писмомъ другимъ саобштити. Блаженъ е и преблаженъ Народъ, кои е блага ова сачувао, кои е ньи стекао, и кои та мирно ужива. На противъ несретанъ е и жалостанъ онай Народъ, кои се е тій добара ма коимъ му драго начиномъ лишіо. — У кои редъ Народа, да ли у редъ сретніе или несретніе милій нашъ Сербскій Народъ спада, мислимъ да ніе тешко погодити. Страшне и жалости пуне Судбе е овай храбрій, вѣрній, и за слободу и вѣру Христову не само нашега данашнѣга Отечества но и цѣле Европе многозаслуженій Народъ до дана данашнѣга претерпіо. — Ели му покретомъ садашньимъ Европе свануло? и хоће ли га благодатно сунце обште Европейске слободе огріяти? да ли ће и онъ своя она праава, коя се никоимъ временомъ избрисати недаду, по силномъ духу овога чуднога времена опетъ придобити, опетъ после толикій столѣтія уживати? Хоће ли и онъ у редъ, у достойнство другій Народа, Браће и Сосѣда свои стати и вапити: „Боже благій! хвалу ти воздаемъ, да 'си и мени сладку слободу, и сва човѣческа праава опетъ даровао:"? Я мислимъ да хоће; еръ е нашъ премилостивій Царъ Фердинандъ изрекао ону велику рѣчь: Слобода, и еднакость свію Народности, свію Вѣроисповѣданія, и еднакость у уживаню свію политически праава'. — И Сербинъ дакле мора сва своя природна политическа и вѣрозаконна праава, била она изгублѣна или отета натрагъ добити, и уживати.

Найвећій али и найтежій е задатакъ намъ, како ћемо благодатну цѣль ову постигнути, како ће се благе ове желѣ Народнѣ испунити; како ће оне у животъ ступити, и како ћемо ихъ за сву будуштность обезбѣдити? Ако Ви, кои сте на предсовѣштаніе о народнимъ и церковнимъ потребама овамо послани, нашему скоро предстоећему народномъ Сабору прааву и законну стазу покажете, коіомъ ће онъ безъ увреде ичіега праава, безъ нарушенія мира къ намѣри овой достићи; заиста ће велика и безсмертна слава ваша бити. Немойте мислити, да е ово дѣло мало, да е ово дѣло лако. Една у нѣмъ учинѣна погрѣшка неописана зла слѣдства имати може.

За то отложите сваку страсть; отбаците далеко отъ себе све себичне интерессе; имайте предъ очима само славу, честь и ползу народну; мислите, да на Васъ гледа данасъ савъ просвѣщеній, савъ славенскій свѣтъ; допустите да речемъ да Васъ гледа свето племе Неманића, Сумеона' Савви и Уроша, да васъ прате очи Душанове, Лазареве, Арсенія и Максіма', поментесе Милош'-Обилића, сложне Браће деветъ Юговића, алъ и невѣре Вука Бранковића!!! Нека царствуе у совѣту Вашему света слога, мудрость, правда, любовь и истина. Некъ Васъ крѣпи света Вѣра Ваша, некъ Васъ води Премудрость Божія!!! — Ненаглите, да што не урадите, чега би се или стидити могли, или што би Светини Вашой, Церкви и Народности, пагубу нанести, Славу Праотаца', Славу и честь народню помрачити и образъ намъ оцрнити могло. — Радите све као Народъ слободанъ, као Народъ паметанъ, зрео, и мударъ, као Народъ храбаръ, вѣранъ и србске Славе достоянъ. Іосифъ Раячичь с. р.

Вопросъ Славена у Аустрій.
(Изъ Франкфуртски в. п. св. Нов.)

Франкфуртъ 12. Мая. — У Бизенцу, Прерави, Олмицу и другимъ местима изкусіо самъ, да чески емиссари по земльи на све стране пролазе, да печатана писма и образе ньини славни предкова, разносе и деле, и народъ на свою страну привлаче. Они оће да оснуюческо царство подъ извѣтомъ познате борбе о езику. Они имаю новце у руци не само одъ подмукли аристократа него и одъ руссійскогъ самодержца. Предводитель е свію ови движенія неки Петаръ Фастеръ, когъ еданъ наоружани клубъ снажно подпомаже. Овай клубъ зове се зворность (слога), и свима, кои у слогу неће, стра и трепетъ задао. Видимоо ми *) густе облачине гди се надъ задобивеномъ свободомъ (видимоо и ми какова е та свобода, гди се подъ изговоромъ свободе, свобода Славена дићи неда. Учр.) навлаче, видимо међу народима распре, ии видимо да ћемо у робство пасти, (заръ зато, што неће Славени да буду робови? Учр.) у место да нѣжни разсадакъ „свободу" негуемою, и да га подигнемо да грданъ и силанъ грмъ буде. (Могу Чесси и кокодъ свое куће, у своіой башти свободу неговати и дизати, и ніе нужждно, да се Нѣмци толико о туђой свободи брину. Довольно ће бити, д да они у своіой кући између себе единство, еднакость, свободу и шта я я знамъ какве іоштъ лепе ствари заведу и обдржу. Учр.) Каква опасносость свима другима народима аустрійске монархіе, крозъ то основаніе чечесскога царства прети, може се изъ числа различни національитета видити. Нѣмачко е жителство у аустрійской монархій, у округломъ число ((Округло е сигурно Нѣмачко више Учр.) 1,400,000 у дольной Аустрійй, 850,000 у горньой Аустрій 662,000 у Штаерской (Цили и пол' Маарбургскогъ окружія), 200,000 у Корушки, (две трећине) 1,830,0000 у Бохеміи, 726,000 у Моравской и Шлезіи (по една трећина) 8838,000 у Тиролской и Форалбергу са южномъ Тиролскомъ, 1,025,0000 у Ерделю (на половину) свега 7,531,000.

Сллавена е число 2,558,000 у Чесской, 1,451,000 у Моравской и Шлезіи, 5,000,000 у Галиціи и Буковини, 6,500,000 у Унгарской скупа саа Хорватскомъ, 1,163,000 у войничкой граници, 120,000 у приморію ядранскомъ (една четвртъ жителства) 450,000 у Краньской, 100,0000 у Корушкой, 338,000 у Штаерской и 1,050,000 у Ерделю скупа 188,730,000.

Число Италіанаца е: 2,570,000 у Ломбардіи, 2,170,000 у млѣтачкой з земльи, 360,000 у приморію ядранскомъ, 392,000 у Далмаціи, скупа 5 5,492,000. Число Мађара е: 4,500,000.

(Продуженіе слѣдуе.)

АУСТРІЯ.

Беечъ 24. Мая. — Место пређашньи велики побуна и волнованя, нееобични е миръ наступіо. Све жене, кое су печатано дневна збитія продавале, разтеране су, — и на свима зидовма на коима се пре малою дана найсвободніи и продрзльиви надписи налазили, садъ се само позиви на народъ къ миру и поредку увиђаю. Тако исто се и средоточни политички одборъ самъ по себи разишао. Одборъ овай насилно су повратити хотели дотле докъ се други одборъ 18. Мая за обдржавивинѣ мира и поредка уреди, и после три дана може се опетъ разићи. — Два она Републиканца Хефнеръ и Тувора іоштъ су затворевни и кончина е ньіова неизвѣстна, ербо као што се изъ ньіовогъ изговора увидило подплаћени су били. — После одпутованя цара строгго су забранѣне мачіе музике, и сваке скупштине по сокаци кое послле 9 сати биваю. Сви страни кои би побунителна слова држати покушали биће по постоећимъ законма казнѣни. Ово е врло нуждно ербо упрiравъ страни найвише трудесе народъ побунити (?) Кодъ народне бабанке, и штедіонице непрестано е народъ нагомиланъ и кажу, да е за е еданъ данъ више отъ миліонъ и по форинти променѣно. Да би се течайай новаца олакшао издаваће банка банке одъ едне и два форинта. — - У дворани Одеонъ држали су 22. о. м. Славени велику скупштинну.

ХОРВАТСКА И СЛАВОНІА.

Загребъ. 17. Мая. н. р. Овамо непрестано іоштъ долазе са свію стратрапа наше домовине одбори одъ простога народа племенитогъ и неплемеменитогъ подъ требойнимъ заставама съ музикомъ на стотине и на хиляляде предвођена одъ свои поглавара и духовника подъ громовитимъ „„живіо" къ пресветломе свомъ Бану, а одъ нѣга Г. Гаю у найлѣпшемъмъ реду накићени зеленимъ гранама и пролѣтнимъ цвећемъ. Тако е бионо овде исти данъ сяйни одборъ изъ войничкогъ Сиска, а сутра данъ изъзъ Гранешине, а ючеръ изъ Загоря одъ Стубице. Овай последньи предедвођенъ нашимъ вреднимъ домородцемъ Г. Грофомъ Войкфи-Войковићићемъ, био е особито величественъ, еръ е у нѣму било до две хиляде се селяка, одъ кои знатна страна бияше съ пушкама оборужана. Поздравивили су найпре пресветлогъ Бана, кои имъ е крѣпкимъ и искренимъ гласасомъ своимъ сердечно захваліо, онда су ишли онимъ истимъ редомъ п, предъ кућу Г. Гая, и онде изявили и нѣму свой искрени поздравъ, з, за кои имъ е и онъ са прозора крѣпкимъ говоромъ искрену захвалносность изразіо. — У Петакъ 16-огъ се е започела народна скупштина или или велико справиште сл. загреб. жупаніе, подъ предсѣдательствомъ Г. Гдна првогъ поджупана Алекс. Краля. Совѣтовало се е понайвише о п) предмети тичуће се нутарнѣ администраціе.

Бананско е совѣтованѣ послало сяйну депутацію у Инсбрукъ, да Нѣг. Велелич. премил. краля нашегъ у Загребъ позове, у средину вѣрни Хорвата ,а, кои ће га пазити и почитовати као очи у глави.

*) Садашньи святѣйшій Србски Патріархъ.

*) Нѣмѣмци.

*

Нова Градишка. 44. Мая, п. р. — Данасъ послѣ божествене службе положи други баталіонъ нашегъ войничкогъ народа заклетву подъ заставомъ, и одлази съ милимъ Богомъ сутра преко главне и племените вароши Загреба у Италію.

Изъ Сиска 28. Мая п. р. — Данасъ послѣ подне у 4 сата приспѣо е овде на пароброду подъ развитимъ народнимъ барякомъ узъ свиранѣ сами народни пѣсама други баталіонъ народне краишничке бродске регименте путуюћи у Италію, Богъ е убіо. Ми смо іи са пуцнявомъ топова и громовитимъ „живили" дочекали. Лѣпи по изборъ момци и юнаци, єзгра наши славонски войника. Само штета, што насъ сада оставляю, кадъ би ій кодъ куће тако яко требовати могли! *) — Чуємо да ће сутра опетъ приспѣти други баталіонъ петроварадински крайшника такоѣеръ за Италію. — (Хорв. Нов.)

ИТАЛІЯ.

Съ бойногъ поля.

Ф Ц. М. Грофъ Нужанъ, кои е као што каже збогъ слабогъ здравля, комманду, докъ генералъ Велденъ стигне, међутимъ генералу грофу Турнъ предао, дошао е ноћу 20 о у Конеляно. Юначки Грапчари вичу явно да е онъ издаица, и сигурно би га погубили били, да су га се како докопали. Онъ, тешко да ће у Горицу доћи, єръ е на нѣга све живо люто. Генералъ Штирмеръ стои іоштъ кодъ Виснадело, а Инсургенти кодъ Тревизо стое съ миромъ.

Изъ главногъ квартира Ф. М Радецкогъ отъ 18. являсе, да е Краль Карлъ Албертъ одъ неколико дана на Песћієру са своимъ силомъ ударіо, Маршалъ е зато дао маршировати у Виѣенцу и на друге стране, да би Піемонтезе забуніо. За Песћієру насъ е стра съ тимъ више, што су Карлу Алберту Миланезци обеѣали, да ће га, како буде прву побѣду обдержао, за Крала Ломбардійскогъ прогласити. — 7-о била е кодъ Вероне велика битка, у слѣдству кое ф. м. иште подкреплѣнѣ одъ 8. до 10,000 момака. Коняника више нетреба, єръ ньи доста има. Трупе се зато нове єднако у Италію шилю, но кодъ силногъ ц. к. войнства одъ 400,000 єдва іоштъ Радецки може 50,000 войника скупа са войнствомъ Нужановимъ имати.

ТИРОЛСКА.

Грофови Хоіоштъ и Вилчекъ, кои су као депутирци Бечкогъ министеріума одма за Царомъ у Инсбрукъ отишли, имали су кодъ нѣговогъ величества цара и надвойвове Франца Карла аудіенцію, коя е кратко траяла, и по томъ су одма Инсбрукъ оставили. Говори се да су и у Боценъ къ надвойводи Іоанну ишли. Пражки депутирци су били на путу у Инсбрукъ одъ Тиролаца свуда са найвеѣимъ веселѣмъ и усклицанѣмъ примлѣни. Они су се на деветори коли возили. У Линцу добили су наши Пражки депутирци серенаду са горећимъ машалама. — 24. о. у 5. сати по подне стигли су грофови Хоіосъ и Вилчекъ натрагъ у Бечъ, и донели гласъ, да се нѣгово величество царъ поступцима одъ 15. Мая, врло уврећено нашло, али да ће се скоро — но рокъ се ніе могао дати — къ своимъ милимъ (?) Бечліяма вратити. Надвойвода Францъ Карлъ и надвойводиница Софія, врло су жалостни и плачу. Као што лѣкаръ царски, госп. Гинтеръ придворни совѣтникъ каже, вратиће се нѣгово величество до 10. дана у Бечъ. У Бечу се на све стране петиціе прааве, и подписую да се нѣгово величество царъ умоле, да се у Бечъ врати. — Сталежи крайнски, умножени грађанима и земледѣлцима, и явни соборъ войводства Шлезіе, протестирали су торжествено противъ догађая одъ 15. Мая, и изяснивши се да ніе могуће у претресанѣ државни послова 26. на државномъ сабору, упуштати се, искали су последньи, да се царски дворъ са министеріумомъ, ако Бечко жителство неби гаранціе могло дати, противъ насилногъ брканя у уставномъ послу правителства, на друго место премести. Єдна депутація одъ 20 земледѣлаца изъ Валдфиртла ишла е у Кремсъ къ окружномъ Капетану, да га пита, єлъ истина, да су Бечани Нѣгово Величество цара отерали. Єдва ій е капетанъ могао уверити, да е царъ непреморанъ, Бечъ оставіо, иначе би веле земледѣлци, у масси у Бечъ ушли. Штуденти Бечки, кои су свему томе криви, заключили су, да се у послове правителства неће више мешати, но да ће само на то пазити, да се задобіена свобода обдржи. Кажу, да е єдна депутація (?) штудента Бечки, коя е у Имсбрукъ ишла на путу кодъ Вайнрингенъ, добро протучена била, и єдва е друга депутація грађана Бечки, коя е за првомъ ишла, на велику молбу одъ смрти спаисла. — Отишла е и єдна депутація госпоя скупа са людма Нѣгов. Велич. у Инсбрукъ. — Нови привремени печатаня законъ сочинѣнъ е у либералномъ духу (али понятіе оклеветанія ніе рекао би на чисто, єръ се може много коешта зато само за клевету узети, што се неможе доказати, а не што ніе истина. Притомъ клевета управо незаслужує никакву казнь, єръ тужитель или истину каже иле лаже, у првомъ случаю чини добро безъ награде, у другомъ случаю нешкоди никомъ, а кадъ нема заслуги награде, іоштъ манѣ може се казнити, ако неможе што да докаже, а особито, што се тимъ никомъ нешкоди. Ляга се неможе чести нанети, него ако се онай кога се тиче неопере. У клевети никакве погрешке нема, и сами су они криви, кои клеветнику вѣрую, а неће и оклеветаногъ да питаю. Учр.)

ЧЕССКА.

Грофъ Лео Тунъ изясніо се, да више изъ Беча никакве заповести непріима.

ФРАНЦУЗСКА РЕПУБЛИКА.

Посланици привременогъ правителства Миланезкогъ и Млѣтачкогъ у Паризу, добили су одъ французкогъ правителства слѣдуюћа условія, подъ коима ће Французка у вопросу Италіянскомъ посредствовати: 1. Тавойска да припадне Француской Републикі. 2. Ломбардія долази Пемонту. 3. Модена, Ређіо, Ница, Парма, Пиаћенца и Квастала да се са Тосканомъ соедине. Сицилія ће добити єдногъ сина Албертовогъ за краля подъ покровителствомъ Французке и Енглезке. Судбина Млѣтака остае іоштъ нерѣшена; можда ће аустрійскомъ скиптру припасти.

Паризъ 17. Мая. — У Паризу непрестано се войници оружаю баталиони народни стражаре, целу ноћъ су по свима улицама, на свима ћошковима стой стража намештена и крозъ целу варошъ яке патроле пролазе. Предъ двораномъ народне скупштине намештена су 8 топова а за ньима одъ прилике 10,000 люди стое. Бунтовници непрестанно затвараюсе, и єдне Французске Новине веле, да су веѣъ 200 уваѣени. — Сву републиканску гарду разстерала е полиція, и садъ се очекиваю наредбе одъ правителства. — Юче у подне е генералмаршъ оглашенъ и многобройна народна стража подъ оружіемъ стаяла е. Ово е на ону вѣсть учинѣно, кадъ су чули, да ће надничари све позатваране освободити, и да е у предградіяма побуна започета, но ни єдно ни друго ніе се засведочило. — Кадъ су ови затворени у Винеанъ премештени били, єдва су ій сачувати могли одъ народа, кои е викао „доле са издамацаи!" Побуна коя е за предводителѣ зло испала, била би 12. и 13. Мая подъ предводителствомъ Барба и Бланки у дѣйство приведена. Но преправности іоштъ нису предуготовлѣне биле, зато е ствaръ ова до 15. Мая отложена. Клуб. Бланкіеръ разишао се 15. Мая у 10. сати у вече.

Клубъ госпоя (Café-Spectacle) у Паризу држао е свое засѣданіе явно, у комъ се о раставляню брака совѣтовало.

ШВАЙЦЕРСКА.

Папа е издао єданъ ултиматъ, по комъ онъ одобрава, што свештенство веѣу частъ свои добара на обште отечества благо држава жертвує, али св. отацъ неможе да одобри, да се свештенство свію земни добара лиши, као што то и ніе нигда чиніо, него у са свимъ другимъ обстоятелствама, у коима се пакъ Швайцерска садъ іоштъ неналази.

Течай новаца у Бечу 24-огъ Мая. 1848.

Државне облигаціе са 5. на сто $61\frac{1}{4}$; — са 4. на сто 54; — са 3. на сто 40; — са $2\frac{1}{2}$ на сто 30; — Заямъ одъ год. 1834. са изиграв. одъ 500 ф. 525; — одъ год. 1839. са изиграв. 250 ф. 155; — Банк-акціе 905; — Дунавскогъ Паробродства 500 ф. 430; — Унгарскогъ средоточногъ гвозд. пута 50; — Пештанскогъ сталногъ моста; — Естерхазини Лозови 48; — Царски дукати — ф. — кр.

Цѣна ране у Форинтама у шайну.

Пешта 25. Мая (пож. мер.)

Жито.	Наполица.	Ражъ.	Ечамъ.	Зобъ.	Кукурузъ.
— —$12\frac{1}{2}$.	— — — 9—.	$6\frac{1}{2}$— $7\frac{1}{2}$.	— — — $5\frac{1}{4}$.	$3\frac{3}{10}$— $3\frac{7}{10}$.	— — —$5\frac{1}{4}$.

Веспримъ 18. Мая (пож. мер.)

7— —$7\frac{1}{2}$.	$5\frac{1}{2}$— —6.	5— —$5\frac{1}{4}$.	$3\frac{1}{4}$— —$3\frac{1}{2}$.	$2\frac{1}{2}$— —$2\frac{3}{4}$.	3— —$3\frac{3}{4}$.

Мишколцъ 20. Мая. (пож. мер.)

7— —$7\frac{1}{4}$.	$6\frac{1}{2}$— —$6\frac{3}{4}$.	$5\frac{1}{2}$— —$5\frac{3}{4}$.	3— —$3\frac{1}{2}$.	$1\frac{1}{4}$.	$2\frac{1}{2}$— —$2\frac{3}{4}$.

Ђуръ 17. Мая. (пож. мер.)

7— — 8—.	$5\frac{3}{4}$— $6\frac{1}{2}$.	$5\frac{1}{4}$— $5\frac{3}{4}$.	$3\frac{1}{2}$— 4—.	$2\frac{1}{2}$— $2\frac{3}{4}$.	$4\frac{1}{4}$— $4\frac{3}{4}$.

Бая 14. Мая (пож. мер.)

— $7\frac{1}{2}$— —.	— 6 — —.	— 2 — —.	— $2\frac{2}{4}$ —.	— 2 — —.	— 3 — —.

Станѣ Дунава. Будимъ 27. Мая п. р. н. 0 6′ 1″ 6‴

Пододговорни Учредникъ и Издаватель Ѳеодоръ Павловичь. — У Пешти М. Дороѳеє улици Nro 928.

У ПЕШТИ, писмени І. Байжелє.

*) Што треба кодъ куће, недае се у цркву, вели народня пословица. У системи е граничарской, да одъ 3 єданъ служи, дакле $\frac{1}{3}$ цару а $\frac{2}{3}$ кодъ куће треба да остану, да домовину бране.